

(1993-2013)

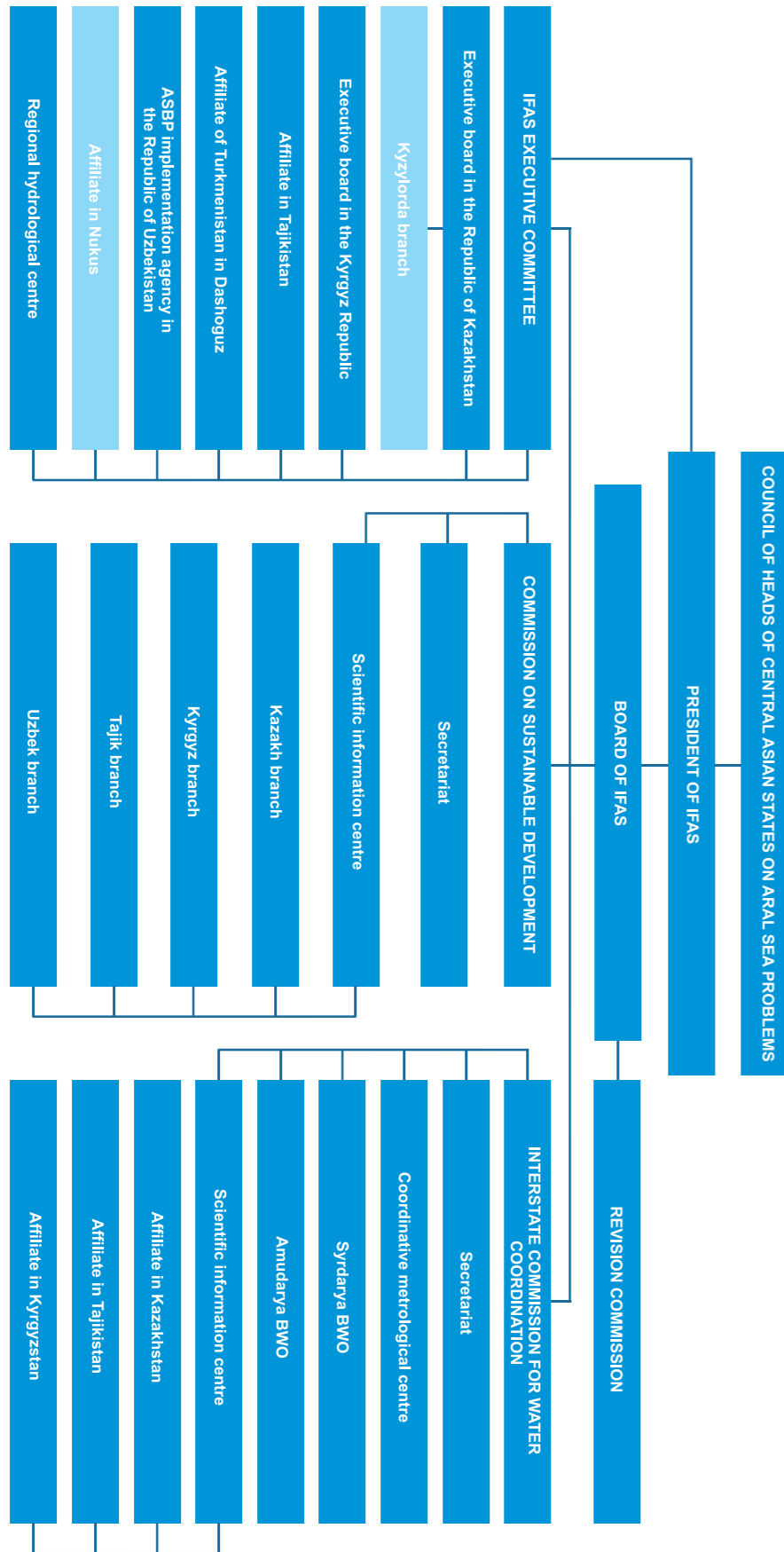
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АРАЛДЫ ҚҰТҚАРУ ҚОРЫ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ФОНД СПАСЕНИЯ АРАЛА
INTERNATIONAL FUND FOR SAVING THE ARAL SEA

Қазақстан Республикасы, 040907
Алатау ауылы, Достық к-сі, 26

Республика Казахстан, 040907 26, Dostyk str., Alatau village
Поселок Алатау, ул. Достық 26 040907, Republic of Kazakhstan

e-mail: info@ifas.kz
website: www.ifas.kz

тел/tel: +7 (727) 298 63 80/81
факс/fax: +7 (727) 298 63 83

АРАЛ ДАҒДАРЫСЫНЫҢ ТАРИХЫ

Арал теңізі Қазақстан мен Өзбекстанның аралығында Тұран ойпатында, Қызылқұм мен Қарақұм шөлдерінде жатыр. 1960 жылы Арал теңізі ағынсыз көлдер арасында көлемі жағынан әлемде төртінші орынды алатын.

Арал теңізінің құрғауы Орталық Азияның кең байтақ территориясын экологиялық дағдарысқа әкелді. Бұл дағдарыс БҰҰ сарапшыларының бағалауынша, XX ғасырдың аса ірі апаттарының қатарына жатады.

1960 жылдан 1990 жылдарға дейін Арал аймағында жаңа жерлерді игеру бағдарламалары жүргізілді, соның нәтижесінде суландыратын жерлердің көлемі екі есе артып, 7,9 млн. гектарға дейін, ал жылдық су алу көлемі 63 текше шақырымнан 117 текше шақырымға дейін жетті. Осының салдарынан 1990 жылы Арал теңізіне құйылатын судың жылдық көлемі 56 текше шақырымнан 9-12 текше шақырымға дейін күрт азайып кетті. Теңіздегі су деңгейі 16 метрге төмен түсіп (54 метрден 38 метрге дейін), ал су айдынының ауданы екі есе қысқарып, теңіздің 33 мың шаршы шақырымы тартылып, теңіз Солтүстік (Кіші теңіз) және Оңтүстік (Үлкен теңіз) болып бөлініп қалды. Кіші теңіздің деңгейі Сырдария өзені суының құйылуы арқасында тұрақталды, ал Үлкен теңізде қайтарылмайтын сипат қалыптасты, ол Батыс және Шығыс бөлігіне (2009 жылы құрғаған) бөлінді. Теңіз бұрынғы жағалауынан кейбір жерлерінде 100-150 шақырымға дейін тартылып кеткен. 2 млн. га егістік жерлерді шөл басты, Амудария мен Сырдария өзендерінің төменгі жақтарындағы судың сапасы нашарлап, ауызсу ретінде пайдалануға жарамсыз болып қалды. Өзен атырауларындағы жерлер құрғап, сортаңдалды, сонымен қатар өсімдіктер мен жануарлар дүниесі терең күйзеліске ұшырады.

Ауа райының өзгеруіне, су сапасының нашарлауына, балық шаруашылығының қысқартылуына, 4 млн. гектардан аса жердің күйзеліске ұшырауына және аймақтың биокөптүрлілігінің жойылуына байланысты экономикалық шығындардың жылдық көлемі бірнеше миллиардтаған АҚШ долларын құрды.

Теңіздің тартылу салдарлары Амудария мен Сырдария өзендерінің атырауларында тұратын бес миллионға тарта адамдардың өмір сүру деңгейі мен денсаулық жағдайларына кері әсер етті. Тұрғындардың ең әлсіз топтары – әйелдер мен балалар – экологиялық дағдарыстың алғашқы құрбандарына айналды.

Әлеуметтік-экономикалық, экологиялық жағдайлардың және Арал теңізі бассейніндегі шекарааралық өзендердің су ресурстарын бірлесе басқарудың шешілмеген мәселелерінің ушығуы Арал дағдарысымен күресуде аймақтық деңгейде бірлесе қызмет етуге, Орталық Азия елдерінің күштерін біріктіруге ынталандырды.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АРАЛДЫ ҚҰТҚАРУ ҚОРЫНЫҢ (ХАҚҚ) АЛҒЫШАРТТАРЫ ЖӘНЕ ҚҰРЫЛУЫ

1992 жыл

Қазақстан Республикасының Президенті Н. Ә. Назарбаев Орталық Азия мемлекеттерінің

басшыларын Арал дағдарысының аймақ тұрғындары мен қоршаған ортаға тигізіп отырған келеңсіз әсерлерін азайту мақсатында біріге күш жұмсауға шақырды.

1992 жыл, ақпан

Мемлекетаралық су көздерін бірлесе басқару, қолдану және қорғау саласында бірлесе қызмет ету туралы, аймақтың шекарааралық өзендерінің қорына қарай бассейн маңы елдерінің суды пайдалану лимиттері туралы шешім қабылдау мақсатында Мемлекетаралық үйлестіруші су шаруашылығы комиссиясын құру туралы Келісімге қол қойылды.

1993 жыл, қаңтар

Орталық Азия елдері басшыларының Ташкенттегі кездесуі аймақтық интеграцияның келесі қадамы болды, осы кездесудің қорытындысында Халықаралық Аралды құтқару Қорын құру туралы шешім қабылданды. Мемлекетаралық бұл ұйымның негізгі мақсаты – Арал апатына ұшыраған аудандарды экологиялық сауықтыруға, сонымен қатар аймақтың әлеуметтік-экономикалық мәселелерін шешуге бағытталған экологиялық және ғылыми-тәжірибелік жобалар мен бағдарламалар жасау және оларды қаржыландыру.

1993 жыл, наурыз

Қызылорда қаласы. Орталық Азия елдерінің басшылары Арал теңізі және Арал маңы мәселелерін шешу, Арал аймағының экологиялық сауықтырылуы мен әлеуметтік-экономикалық дамуын қамтамасыз ету жолында бірлесе әрекет ету туралы Келісімге қол қойды. Осы келісімге сәйкес Атқарушы Комитеті Ташкентте тұрақты жұмыс істейтін Арал мәселелері бойынша Мемлекетаралық Кеңес құрылды. Кеңестің құрамына жаңадан құрылатын Әлеуметтік-экономикалық даму, ғылыми-техникалық және экологиялық мәселелер бойынша бірлесе қызмет ету Комиссиясы (1995 жылы Тұрақты даму Комиссиясы (ТДК) болып қайта құрылды) және 1992 жылдың 18 ақпанында Алматыда қол қойылған Келісімге сәйкес әрекет ететін Мемлекетаралық үйлестіруші су шаруашылығы комиссиясы (МҮСШК) кірді.

1993 жыл, маусым

Қазақстан Республикасының Президенті Н. Ә. Назарбаевтың әлемнің 32 мемлекетіне Арал дағдарысының салдарларын азайту жолында ХАҚК қолдау көрсетуге шақырған Жолдауы.

ХАҚК НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ

ХАҚК негізгі бағыттарына мыналар жатады:

- аймақтың экологиялық және әлеуметтік-экономикалық жағдайларының одан әрі сауықтырылуына ықпал ету;
- Арал теңізі бассейнінде өмір сүретін тұрғындардың қалыпты өмір сүру жағдайларын қамтамасыз ету.

Қор түрлі байланыстар орнатып, өзара түсіністіктерге қол жеткізіп, Арал бассейнінің көптеген экологиялық, су және әлеуметтік-экономикалық мәселелерін шешеді. ХАҚК және оның ұйымдары осы жылдар аралығында елдер арасында келісімдердің, екі және

INSTITUTIONAL STRUCTURE OF IFAS

President of IFAS is elected among the Heads of the Central Asian states on rotational basis for an approved fixed term.

Board of IFAS consists of five members – Deputy Prime Ministers of the founder states.

Revision Commission is represented by one Deputy Head of the Main Financial Authority of each founder state.

Chairman of EC IFAS is appointed by the President of IFAS in consultation with other Heads of states.

Members of IFAS Executive Committee are appointed by the respective governments of founder states, two representatives per country.

Branches of EC IFAS are set in the founder countries on a permanent basis: Kazakhstan - Executive Board in the Republic of Kazakhstan, Almaty city; Kyrgyzstan - Executive Board in the Kyrgyz Republic, Bishkek city; Tajikistan - Dushanbe affiliate in the Republic of Tajikistan; Turkmenistan - Dashkhovuz affiliate; Uzbekistan - IFAS Project Agency in the Republic of Uzbekistan, Tashkent city and affiliate in Nukus city.

Interstate Commission for Water Coordination (ICWC) with its subordinate divisions (Secretariat, Research and Information Center, Syrdarya BWO in Tashkent and Amudarya BWO in Urgench).

Commission on Sustainable Development (CSD) with its subordinate divisions (Secretariat and Research and Information Centre in Ashgabat).

Presidents of the Fund over the years:

• 1993-1997	President of Kazakhstan, Nursultan Nazarbayev
• 1997-1999	President of Uzbekistan, Islam Karimov
• 1999-2002	President of Turkmenistan, Saparmurat Niyazov
• 2002-2008	President of Tajikistan, Emomali Rahmon
• 2008-present	President of Kazakhstan, Nursultan Nazarbayev

- sustainable water supply to irrigation and lake systems;
- safe operation of Shardara dam and stabilization of Shardara HPP mode of operation;
- improving the environmental and socio-economic conditions for the local population of the whole Aral Sea region.

2. Sectoral program: 2002-2010 Drinking Water

The Program enabled to newly build and rehabilitate over 195 km of water supply network, complete construction of major main water pipelines such as Aral-Sarybulak (4 phase), Zhidelinsk and Kentau-Turkestan and complete reconstruction of Aral-Sarybulak group water pipeline, including laying of 22 km of cast iron pipes.

3. State Program for Development of Education in Kazakhstan

Under this program 21 educational facilities were built in Aral region during 2005-2011.

4. State Reform and Development Program of Public Health in Kazakhstan

Under this program 16 healthcare facilities were built in Aral region within 2004-2008.

көптаралты құжаттардың жасалу тұғырнамасына айналды. Суды бөлу саласында бірлесе қызмет ету туралы, аймақтың су ресурстарын бірлесе басқару, қолдану және қорғау туралы бірқатар келісімшарттар қабылданды, 1995-2010 жылдары Арал теңізі бассейнінде екі бағдарлама (АТББ-1, АТББ-2) жүзеге асырылды және 2011-2015 жылдарға арналған үшінші бағдарлама (АТББ-3) өз жұмысын бастады.

1994 жыл, қаңтар

Нүкіс қаласы. Орталық Азия елдерінің басшылары «Арал теңізі бассейнінің экологиялық жағдайын жақсарту бойынша 3-5 жылға арналған нақты істер Бағдарламасын» (АТББ-1) бекітті. Бұл құжаттарда суды бөлудің жалпы стратегиясын жасау, су ресурстарын есепке алудың бірізді жүйесін жасау, су сапасын жақсарту, аймақты жасанды жолмен суландыру, сонымен қатар кедейшілікпен күреске және аймақтың тұрақты дамуын қамтамасыз етуге аса мән бере отырып, әлеуметтік бағыттағы шараларды күшейту сияқты 10 басым бағыттарды жүзеге асыру қарастырылды.

1995 жыл, қыркүйек

Арал теңізі бассейніндегі мемлекеттердің тұрақты дамуы бойынша БҰҰ ұйымдастырған Халықаралық конференцияда Орталық Азия мемлекеттері мен халықаралық ұйымдардың Нүкіс декларациясы қабылданды.

1997 жыл, ақпан

ХАҚҚ құрылымы мен жарғылық құжаттарына өзгертулер енгізілді. Мемлекет басшылары ХАҚҚ басқарма жүйесінің жаңа үлгісін қабылдады, соған сәйкес Мемлекетаралық Кеңес таратылып, ХАҚҚ Басқармасы, Атқарушы Комитеті, МҮСШК және ТДК ХАҚҚ құрамына енгізілді. ХАҚҚ Атқарушы Комитеті ротациялық негізде Қорды басқарушы елде орналастырылып отырды (ХАҚҚ ұйымдық құрылымы қосымшада көрсетілген). Орталық Азия мемлекеттерінің басшылары Алматы декларациясын қабылдады.

1998-2003 жылдар

Аймақтық көпбөлікті GEF «Арал теңізі бассейніндегі су ресурстары мен қоршаған ортаны басқару» жобасы жүзеге асырылды, Орталық Азия мемлекеттерінің аймақтық және ұлттық су ресурстары бойынша бай архив және деректер базасы жинақталды.

1999 жыл, сәуір

Қазақстан Республикасы Үкіметі, Қырғыз Республикасы Үкіметі, Тәжікстан Республикасы Үкіметі, Түрікменстан Үкіметі және Өзбекстан Республикасы Үкіметі арасында ХАҚҚ мен оның ұйымдарының мәртебесі туралы Келісімге қол қойылды.

Ашхабад декларациясы және Орталық Азия мемлекеттері басшыларының Арал теңізі бассейнінің экожүйесін қалпына келтіру мәселелері туралы біріккен Мәлімдемесі қабылданды.

Мемлекет басшылары ХАҚҚ президентін сайлау туралы, «ХАҚҚ 1999-1999 жылдардағы қызметі және басым жобаларды қолдау шаралары туралы», «Халықаралық Аралды құтқару

Қорының (ХАҚҚ) Ережесін және ХАҚҚ және оның ұйымдарының мәртебесі туралы Келісімді бекіту туралы» Шешімдер қабылдады.

2002 жыл, қазан

Орталық Азия мемлекеттерінің басшылары төмендегідей құжаттарды қабылдады:

- Душанбе декларациясы;
- «Арал теңізі бассейніндегі экологиялық және әлеуметтік-экономикалық жағдайды жақсартудың 2003-2010 жылдарға арналған нақты шаралар бағдарламалары» (АТББ-2) негізгі бағыттары» келісілді. Бұл құжат бойынша 14 бағытты жүзеге асыру қарастырылды, олардың ішінде – су ресурстарын басқарудың келісілген тетіктерін жасау, қоршаған орта мониторингі жүйесін жетілдіру, стихиялық апаттармен және шөлейттенумен күрес, тұрақты даму концепциясын жасау және т.б.

2002 жыл

«Арал теңізі бассейніндегі экологиялық жағдайды жақсартудың 3-5 жылға арналған нақты істер бағдарламалары» жүзеге асырылды (АТББ-1).

2003 жыл

ХАҚҚ басқармасы «Арал бассейнінің экологиялық және әлеуметтік - экономикалық жағдайды жақсартудың 2003-2010 жылдары атқарылатын нақты істер бағдарламасын» (АТББ-2) бекітті.

2003 жыл, тамыз

БҰҰ Бас Ассамблеясы Халықаралық тұщы су жылын және «Су өмір үшін» Халықаралық онжылдығын (2005-2015) жариялады.

ХАҚҚ, БҰҰ Еуропалық Экономикалық комиссиясы, БҰҰ Азия және Тынық мұхит елдеріне арналған Экономикалық және Әлеуметтік комиссиясы, IWMИ және ХАҚҚ АҚ, ХАҚҚ АҚ және ТМД АҚ, ХАҚҚ АҚ және ЕАБР, ХАҚҚ АҚ мен ЕврАзЭО ИКХ арасындағы өзара қызметтестік туралы Хаттама қабылданды.

2008 жыл, желтоқсан

БҰҰ Бас Ассамблеясында ХАҚҚ-на Бақылаушы мәртебесін беру туралы БҰҰ Резолюциясы қабылданды.

2009 жыл, сәуір

Алматы қаласы. Арал теңізі бассейнінің проблемалары бойынша Орталық Азия мемлекеттері басшыларының Саммиті. Кездесудің қорытындысында Халықаралық Аралды құтқару Қорының құрылтайшы мемлекеттер басшыларының біріккен Мәлімдемесі қабылданды. Аталмыш мәлімдемеде Арал дағдарысы салдарларымен күрес жолында өзара

May, 2012

The Board of IFAS approved the Program of Action to assist the countries of Aral Sea basin for the period 2011-2015 (ASBP-3). It covers four areas of the activity:

- Integrated Water Resources Management;
- Environmental protection;
- Socio-economic development; and
- Improvement of institutional and legal framework.

ACTIVITY OF THE FUND IN THE KAZAKHSTAN PART OF ARAL SEA REGION

In the early 90-ies, the Kazakhstani part of Aral Sea region was declared as a zone of environmental disaster. According to the Law “On social protection of citizens affected by the environmental disaster in Aral Sea region” adopted in 1992, the areas adjacent to the Aral Sea have been split into three zones of residence:

- environmental disaster zone;
- environmental crisis zone;
- environmental pre-crisis zone.

People residing in the above mentioned environmentally unfavorable areas, were legally granted compensations and benefits depending on the category of zone.

The Republic of Kazakhstan, giving the priorities to Aral Sea region, adopted Complex Programs on tackling Aral Sea problems for the periods 2004 - 2006 and 2007 – 2009.

As a whole for 2004-2009, about KZT 53 billion have been allocated by the national budget for implementation of the above mentioned Aral Programs.

A number of projects on environmental improvement and social development have been implemented in the Kazakhstani part of the Aral Sea basin under the support and assistance of the World Bank, UNDP, UNICEF, USAID, OSCE, TACIS and other international organizations.

The Integrated Programs and the Aral Sea Basin Programs (ASBP) facilitated implementation of the following projects in Kazakhstani part of Aral Sea basin:

1. Large-scale national project “Syr Darya Control and Northern Aral Sea Preservation (SDNAS - 1 phase)”, cost: USD 85.8 million

The Project has resulted in following achievements:

- increasing carrying capacity of Syr Darya river bed from 350 to 700 cubic meters per sec.;
- preservation of the Northern Aral (Small) Sea as a significant geographic and climatic object, which enabled:
 - raising the water level in the Small Sea from 39.90 to 42 m BS;
 - increasing the surface area of the sea from 2,414 to 3,262 square km, i.e by 848 square km or equivalent to 34%;
 - increasing the volume of water from 15.6 to 26.7 cubic km, that is by 11.1 cubic kilometer or more than 70%;
 - creating favorable environmental conditions for breeding and harvesting of valuable fish species, and revival of biodiversity;

improvement of environmental monitoring systems; combating with natural disasters and desertification; and designing of concept on sustainable development, and etc.

2002

Implementation of Aral Sea Basin Program (ASBP-1) has been completed.

2003

The Board of IFAS approved the “Program of Specific Action in the Aral Sea Basin for the Period of 2003-2010 (ASBP-2)”.

August, 2003

UN General Assembly announced a Year 2003 as an International Year of Freshwater and the International Decade 'Water for Life' 2005-2015.

Memoranda of Understanding signed between IFAS, the UN Economic Commission for Europe, the Economic and Social Commission for Asia and the Pacific; between the IWMI and the EC IFAS; between the EC IFAS and the EC CIS; between the EC IFAS and the EDB; the Protocol on cooperation signed between the EC IFAS and the SIC EurAsEC.

December, 2008

UN adopted a resolution granting IFAS the status of an Observer in the General Assembly of the UN.

April, 2009

Almaty. The Heads of Central Asian states – founders of IFAS adopted the Joint statement on Aral Sea issues at the Summit held in Almaty. The Statement emphasized the significant role of IFAS in tackling and coordinating key issues of regional cooperation in overcoming the consequences of Aral crisis and promoting the cooperation with the UN bodies and other international organizations. The EC IFAS was assigned to draw out the Aral Sea Basin Program for 2011-2015 (ASBP-3) jointly with ICWC and ICSD, involving the expertise of national experts and donors.

April, 2010

UN Secretary General Ban Ki-moon visited Aral Sea. Environment and safety in the region were the key issues in his meetings with the leaders of Aral states. He pointed out the creation of IFAS was a right decision as this organization is an ideal tool in supporting social and economic development of all Central Asian countries. He expressed the hope that the growing threat caused by climate change will be incorporated in future projects and UN shall extensively assist the region.

және БҰҰ жүйесінің мекемелерімен, басқа да халықаралық ұйымдармен бірлесе қызметтесуге ықпал етіп, оны үйлестіріп, түбегейлі мәселелерді шешуге мүмкіндік беретін ХАҚҚ қызметінің маңыздылығы ерекше атап өтілген. ХАҚҚ Атқарушы Комитетіне МҮСШК және ТДК-мен бірігіп, ұлттық сарапшылар мен донорларды араластыра отырып, Арал теңізі бассейніндегі елдерге көмек көрсетудің 2011-2015 жылдарға арналған Бағдарламасын (АТББ-3) жасау тапсырылды.

2010 жыл, сәуір

БҰҰ Бас хатшысы Пан Ги Мун Арал теңізінде болды. Ол Арал теңізі бассейні мемлекет басшыларымен кездесу барысында аймақтағы экология мен қауіпсіздік мәселелеріне айрықша көңіл бөлді. БҰҰ Бас хатшысы, ХАҚҚ құрылуы, Орталық Азия елдерінің әлеуметтік-экономикалық дамуын қолдайтын айырықша құрал болып табылатынын бірнеше рет атап өтті. Ол, Арал теңізі бойынша келешекте қабылданатын шешімдерде, ауа райының өзгеруіне байланысты туындайтын қауіп-қатерлер толығымен есепке алынатынына сенім білдірді және БҰҰ тарапынан жан-жақты көмек көрсетуге уәде берді.

2012 жыл, мамыр

ХАҚҚ Басқармасы «Арал теңізі бассейніндегі елдерге көмек көрсетудің 2011-2015 жылдарға арналған Бағдарламасын» (АТББ-3) бекітті. Құжатта 4 бағыт қарастырылған:

- су ресурстарын кешенді пайдалану;
- экологиялық;
- әлеуметтік-экономикалық;
- институционалдық-құқықтық механизмдерді жетілдіру.

ҚОРДЫҢ АРАЛ МАҢЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ БӨЛІГІНДЕГІ ҚЫЗМЕТІ

90-жылдардың басында Арал маңының қазақстандық бөлігі экологиялық апат аймағы деп жарияланды. 1992 жылы «Арал маңындағы экологиялық апаттан зардап шеккен азаматтарды әлеуметтік қорғау туралы» Заң қабылданды, осы заң бойынша Арал теңізіне жақын жатқан территориялар үш аймаққа бөлінген:

- экологиялық апаттар;
- экологиялық дағдарыс;
- экологиялық дағдарыс алдындағы жағдай.

Өңірде тұратын адамдарға экологиялық аймақтарына қарай заңды түрде өтемақылар мен жеңілдіктер берілген.

Қазақстан Республикасында Арал маңы мәселелерін кешенді шешудің 2004-2006 және 2007-2009 жылдарға арналған Бағдарламалары қабылданды.

Аталған бағдарламалар шеңберінде Арал маңы мәселелерін шешу үшін 2004-2009 жылдары республикалық бюджеттен шамамен 53 млрд. теңге көлемінде қаржы бөлінген.

Арал теңізінің қазақстандық бөлігінде Бүкіләлемдік Банк, ПРООН, ЮНИСЕФ, ЕҚЫҰ, ЮСАИД, ТАСИС және басқа да халықаралық ұйымдардың қолдауы мен ықпалымен бассейндегі экологиялық мәселелерді шешу мен әлеуметтік дамуға бағытталған бірқатар жобалар жүзеге асырылды.

Кешенді Бағдарламалар мен Арал теңізі бассейні Бағдарламасы аясында Арал маңының қазақстандық бөлігінде төмендегі жобалар жүзеге асырылған:

1. Жалпы жұмыс құны 85,8 АҚШ долларын құрайтын «Сырдария өзенінің арнасын реттеу және Арал теңізінің солтүстік бөлігін сақтап қалу» (САРАТС-1) ірі ұлттық жобаның 1 фазасы.

Жоба төмендегідей нәтижелер берді:

- Сырдария өзені арнасының өткізу мүмкіндігі секундына 350 текше метрден 700 текше метрге дейін артты;
- Арал теңізінің (Кіші) Солтүстік бөлігін географиялық және ауа-райын жасаушы объект ретінде сақтау төмендегі жағдайларды шешуге мүмкіндік берді:
 - кіші теңіздегі судың деңгейі Балтық жүйесі бойынша 39,90 метрден 42 метрге дейін көтерілді;
 - теңіз ауданын 2414 шаршы шақырымнан 3262 шаршы шақырымға дейін, яғни 848 шаршы шақырымға немесе 34 пайызға өсірді;
 - су көлемін 15,6 текше шақырымнан 26,7 текше шақырымға, яғни, 11,1 текше шақырымға, немесе 70 пайызға арттырды;
 - балықтың құнды тұқымдарын өндіріп, аулау шаруашылығын дамытуға, сонымен қатар биокөптүрлілікті қалпына келтіруге қолайлы жағдайлар туғызды;
- Жерді суландыру және көл жүйелерін тұрақты сумен қамтамасыз етті;
- Шардара бөгетін пайдалану қауіпсіздігі және Шардара ГЭС жұмыс тәртібін тұрақтандырды;
- Арал маңы өңірінің және тұрғындардың экологиялық және әлеуметтік-экономикалық жағдайын жақсартты.

2. 2002-2010 жылдарға арналған «Ауызсу» салалық бағдарлама.

Арал маңы өңірінде 195 км су жүргізу жүйесі салынған және қайта құрастырылған. Арал-Сарыбұлақ (4 кезек), Жиделі, Кентау-Түркістан ірі магистральды су жүргізу жолдарының құрылысы аяқталды. Арал-Сарыбұлақ топтық жүйесінің 22 км шойын құбыры пайдалануға берілді.

3. Қазақстанның білім беру жүйесін дамытудың мемлекеттік бағдарламасы.

2005-2011 жылдары Арал маңында 21 білім нысандары салынды.

4. Қазақстанның денсаулық сақтау жүйесін қайта құру және дамытудың мемлекеттік бағдарламасы.

2004-2008 жылдары Арал маңында 16 денсаулық сақтау нысандары пайдалануға берілді.

January, 1994

Nukus city. Heads of Central Asian states adopted the Action Program to improve the environmental situation in the Aral Sea Basin for the period of the next 3-5 years (ASBP-1). The document proposed implementation of projects in 10 priority areas including designing of common water allocation strategy, unified water resources accounting system, water quality improvement, and arrangement of artificial ponds. It also covered measures in social sector, emphasizing on poverty reduction and sustainable development in the region.

September, 1995

Nukus Declaration of Central Asian states and international organizations adopted at the United Nation International conference devoted to sustainable development of Aral states.

February, 1997

IFAS' restructuring and updating of statutory documents was initiated. Heads of states adopted a new IFAS management scheme, abolishing the Interstate Council, and transferring the Board, the Executive Committee of IFAS, ICWC and ICSD under the custody of IFAS. According to new regulation, the permanently operating Executive Committee of IFAS shall be set in the country of IFAS' Presidency on rotating basis (see Annex for IFAS Institutional Structure). Heads of Central Asian states adopted the Almaty Declaration.

1998-2003

The Fund facilitated implementation of the regional multi-component GEF project “Water and Environmental Management in the Aral Sea Basin”. The Fund collected valuable data and information on regional and national water resources on Central Asia.

April, 1999

The governments of the Republic of Kazakhstan, the Kyrgyz Republic, the Republic of Tajikistan, Turkmenistan and the Republic of Uzbekistan signed an Agreement on the status of IFAS and its organizations.

Ashgabat Declaration and Joint Statement of the Heads of Central Asian states on restoration of Aral Sea basin ecosystems were adopted.

Heads of the states made the following decisions: on electing the President of IFAS; “On activity of IFAS in 1997-1999 and measures to support priority projects”; “On Approval of IFAS Statute and Agreement on the status of IFAS and its organizations”.

October, 2002

Heads of Central Asian states:

- adopted the Dushanbe Declaration;
- approved the “Main areas of the Aral Sea Basin Program for the period of 2003-2010 (ASBP-2)”. It included project implementation in 14 priority areas, some of which are as follows: designing of water resources management tools; rehabilitation of water facilities;

February, 1992

An Agreement on cooperation has been signed to regulate joint management, use and protection of inter-state water sources and to establish Interstate Commission for Water Coordination (ICWC) to insure water sharing decisions between the states based on reserves and water availability of trans-boundary rivers.

January, 1993

A meeting of the Heads of Central Asian states in Tashkent, being a further step towards regional integration, has been resulted in establishing of International Fund for Saving the Aral Sea. The main objective of the organization is the development and financing of environmental projects and programs, both of scientific and practical character, aimed at improvement of environmental conditions of areas affected by Aral disaster, as well as projects addressing socio-economic problems faced by the region.

March, 1993

Kyzylorda city. Heads of Central Asian states have signed an Agreement on Joint actions addressing the problems of Aral and Aral Region. It aimed at improving environmental conditions and ensuring socio-economic development of the region. The Agreement established an Interstate Council on Aral Sea problems (ICAS) with its Executive Committee set in Tashkent. The ICAS included a newly created Commission on socio-economic, research & development and environmental cooperation, which in 1995 was transformed to Interstate Commission on Sustainable Development (ICSU), and the existing institution - Interstate Commission for Water Coordination (ICWC), acting based on Almaty Agreement dated February 18, 1992.

June, 1993

Address of Nursultan Nazarbayev, the President of the Republic of Kazakhstan to the Heads of 32 states requesting to render IFAS assistance and support in mitigating consequences of Aral crisis.

KEY AREAS OF ACTIVITY

The main activity of IFAS is focused on:

- assisting further improvement of ecological and socio-economic situation in the region,
- ensuring good living conditions for population residing in Aral region.

Through its activity, the Fund supports dialogue and mutual understanding, resolves many environmental, water-related and socio-economic problems in Aral basin. Over the years, IFAS and its organizations have become a platform for negotiation process between the countries, and an instrument for development of bilateral and multilateral cooperation. A number of treaties and agreements on cooperation on water sharing, joint management, use and protection of water resources in the region were adopted through its efforts, and two Aral Sea Basin Programs (ASBP-1, ASBP-2) implemented in 1995-2010, with the Third Program (ASBP-3) launched for 2011-2015.

Қосымша

ХАҚҚ ҚҰРЫЛЫМЫ

ХАҚҚ Президенті болып ОА мемлекетінің басшылары белгіленген мерзімге кезектесіп сайланады.

ХАҚҚ басқармасы бес адамнан тұрады – құрылтайшы елдердің Премьер-министрлерінің орынбасарлары.

Тексеру комиссиясы – құрылтайшы елдердің қаржы органдары басшыларының орынбасарлары.

ХАҚҚ Атқарушы Комитетінің Төрағасын басқа мемлекет басшыларының келісімі бойынша ХАҚҚ Президенті тағайындайды.

ХАҚҚ АК мүшелігіне әрбір құрылтайшы мемлекеттің Үкіметі екі өкілден жібереді.

ХАҚҚ АК филиалдары құрылтайшы елдерде тұрақты түрде жұмыс істейді: Қазақстан Республикасында, Алматы – Атқарушы дирекция, Қырғыз Республикасында, Бішкек – Атқарушы дирекция, Тәжікстан Республикасында, Душанбе – филиал, Түрікменістанда, Дашхувуз – филиал, Өзбекстан Республикасында, Ташкент – ХАҚҚ Жобалар агенттігі және Нүкісте – филиал.

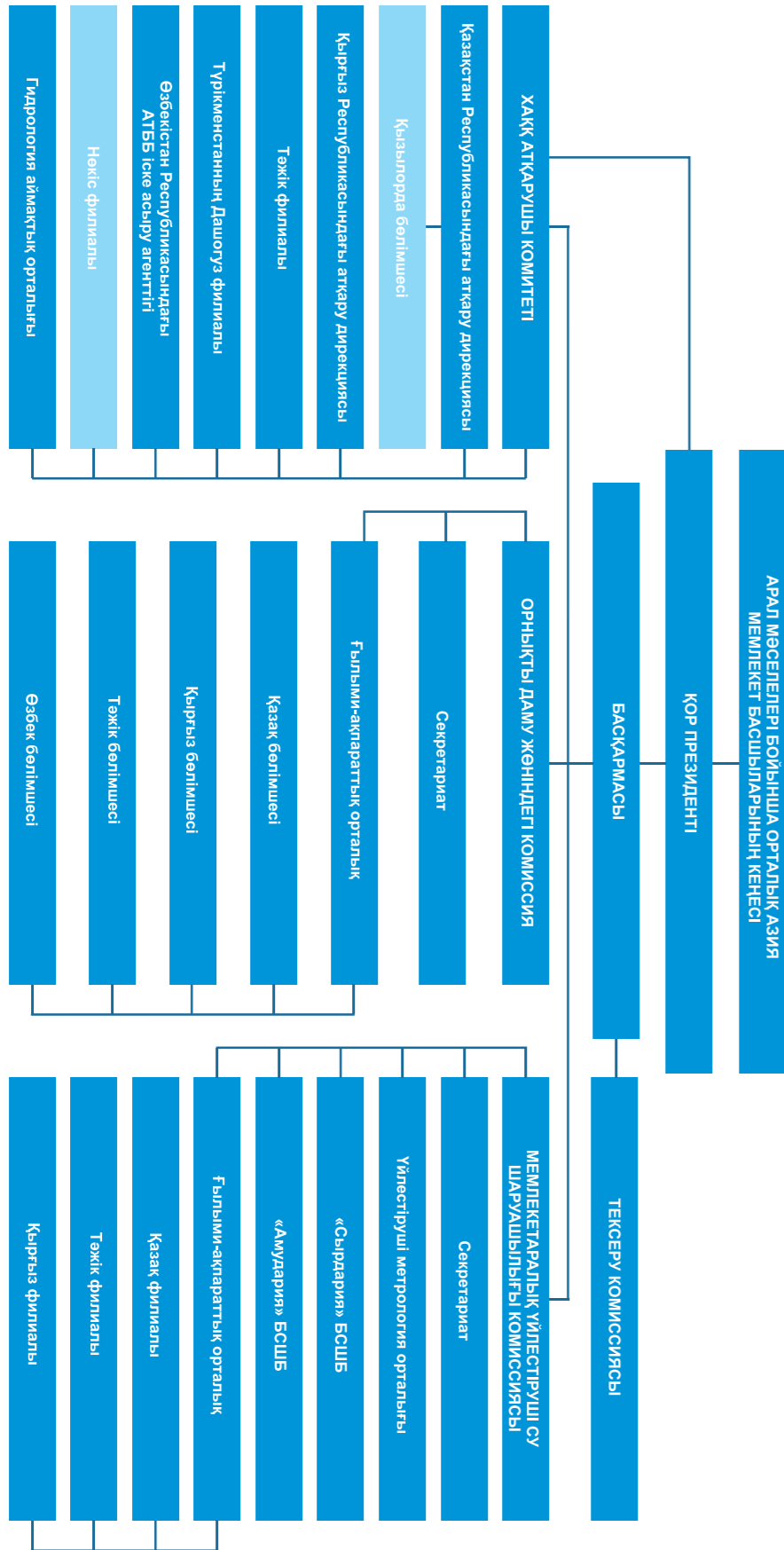
Мемлекетаралық үйлестіруші су шаруашылығы комиссиясы (МҮСШК) бөлімшелерімен (Секретариат, Ғылыми-ақпараттық орталық, Ташкенттегі «Сырдарья» БСШҰ және Үргеніштегі «Амудария» БСШҰ).

Тұрақты даму Комиссиясы (ТДК) бөлімшелерімен (Секретариат, Ашхабадтағы ғылыми-ақпараттық орталық).

Әр жылдарғы Қордың Президенттері:

- 1993-1997жж. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев
- 1997-1999жж. Өзбекстан Республикасының Президенті И.А.Каримов
- 1999-2002жж. Түрікменстан Республикасының Президенті С.Ниязов
- 2002-2008жж. Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Рахмон
- 2008-қазірге дейін Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АРАЛДЫ ҚҰТҚАРУ ҚОРЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫМДЫҚ СХЕМАСЫ

HISTORY OF THE ARAL SEA CRISIS

The Aral Sea spreads between Kazakhstan and Uzbekistan in the Turan depression, lying in the Kyzyl-Kum and Kara-Kum deserts. In 1960, the Aral Sea was the fourth largest inland sea/lake in the world.

Shrinking of the Aral Sea brought about an environmental crisis throughout the extensive territories of Central Asia. The UN experts reported this crisis as “one of the planet's worst environmental disasters” in the twentieth century.

From 1960s to 1990s, the lands of the Aral Sea region were being largely developed under the agricultural expansion programs, which resulted in doubling of the total irrigated area thus accounting for 7.9 million hectares. During this period the annual water withdrawal had been increased from 63 to 117 cubic km . As a result, by 1990s the annual water flow into Aral dropped sharply from 56 to 9 -12 cubic km . The water level in the sea dropped by 16 m (from 54 to 38 m), and the surface area reduced by half, exposing more than 33 thousand square km of former seabed. The sea had split into the Northern (Small Sea) and Southern (Large Sea) parts. The level in the Small sea had stabilized due to the maintained inflows from the Syr Darya but irreversible shrinking of the Large Sea had resulted in its further split into Western (deep) and Eastern (dried out in 2009) reaches. The shoreline retreated in some places to more than 100-150 km. The desertification process had been spreading out throughout the region covering almost two million hectares of arable land. The water downstream of Amu Darya and Syr Darya rivers had deteriorated substantially and its quality became almost unacceptable for drinking purpose. The flora and fauna had dramatically degraded due to soil salinization and desiccation in delta areas of the rivers.

The annual economic losses in the region caused by climate change, deterioration of water quality in the rivers, reduced fishery, land degradation on the area exceeding four million hectares, and loss in biodiversity amount to several billion of USD.

The Aral sea ecological catastrophe negatively impacted on the quality of life and health conditions of more than 5 million people living in the delta areas of Amu Darya and Syr Darya rivers. Women and children being the most vulnerable, to environmental disaster, groups of population have become the first victims affected by ecological crisis consequences.

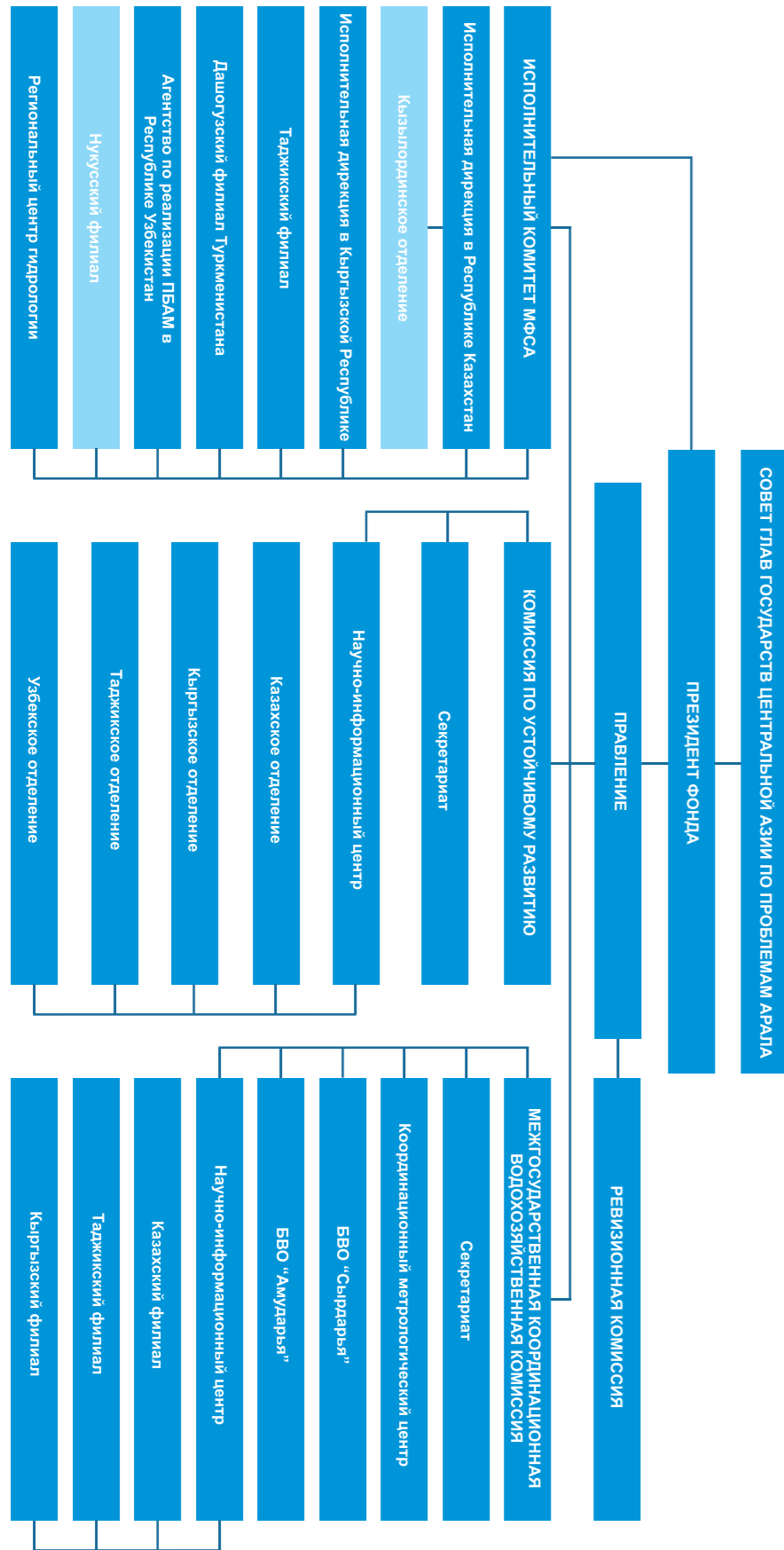
Severity of the socio-economic and environmental situation and unresolved issues on arranging joint management of trans-boundary water resources in Aral Sea basin gave an impetus to development of regional cooperation and joining up efforts of the Central Asian countries in overcoming Aral sea crisis.

BACKGROUND AND CREATION OF INTERNATIONAL FUND FOR SAVING THE ARAL SEA (IFAS)

1992

The President of the Republic of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev, called upon the Heads of Central Asian states to join the efforts in mitigating negative impact caused by Aral shrinkage on environment and people living in the region.

ОРГАНИЗАЦИОННАЯ СТРУКТУРА МЕЖДУНАРОДНОГО ФОНДА СПАСЕНИЯ АРАЛА

ИСТОРИЯ АРАЛЬСКОГО КРИЗИСА

Аральское море расположено между Казахстаном и Узбекистаном в Туранской низменности, в пустынях Кызылкум и Каракум. В 1960 г. Аральское море было четвертым по величине бессточным озером – морем в мире.

Высыхание Аральского моря привело к экологическому кризису обширной территории Центральной Азии. Этот кризис по оценке экспертов ООН входит в ряд крупнейших катастроф XX века.

С 1960 по 1990 годы в Аральском регионе осуществлялись масштабные программы освоения новых земель, в результате которых площадь орошаемых земель удвоилась, достигнув 7,9 млн. га, а объем забора воды увеличился с 63 до 117 кубических км в год. В результате этого к 1990 году сток воды в Аральское море резко сократился с 56 до 9-12 кубических км в год. Уровень воды в море опустился на 16 м (с 54 м до 38 м), а площадь водной поверхности сократилась вдвое, оголив бывшее дно более чем на 33 тыс. квадратных км. Море расчленилось на Северную (Малое море) и Южную (Большое море) части. Уровень Малого моря стабилизировался за счет притока из р. Сырдарья, а высыхание Большого моря приняло необратимый характер и оно разделилось на Западный (глубоководный) и Восточный плес (высохший в 2009 г). Море отступило от прежних берегов в некоторых местах более чем на 100-150 км. Пустыня поглотила 2 млн. га пахотных земель, ухудшилось качество воды в нижнем течении рек Амударья и Сырдарья. Они стали практически непригодными для питья. Продолжился активный процесс осушения и засоления земель в дельтах рек, а также произошла глубокая деградация растительного и животного мира.

Экономические потери, связанные с изменением климата, ухудшением качества воды в реках, сокращением рыбного промысла в Аральском море, деградацией более 4 млн. га земель, утратой биоразнообразия в регионе, составляют несколько миллиардов долларов США в год.

Последствия высыхания моря повлияли на уровень жизни и состояние здоровья более 5 миллионов людей проживающих непосредственно в дельтах рек Амударья и Сырдарья. Первыми жертвами экологического кризиса стали самые уязвимые слои населения: дети и женщины.

Острота социально-экономической, экологической ситуации и нерешенных проблем организации совместного управления водными ресурсами трансграничных рек бассейна Аральского моря стали стимулом к интенсивному региональному сотрудничеству, объединению усилий стран Центральной Азии по борьбе с Аральским кризисом.

ПРЕДПОСЫЛКИ И СОЗДАНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ФОНДА СПАСЕНИЯ АРАЛА (МФСА)

1992 г.

Президент Республики Казахстан Н. А. Назарбаев обратился к Главам государств центрально-азиатских стран объединить усилия для решения вопросов по смягчению

негативного воздействия высыхания Арала, окружающей природной среде и населению региона.

Февраль 1992 г.

Подписано Соглашение о сотрудничестве в сфере совместного управления, использования и охраны межгосударственных водных источников, создании Межгосударственной Координационной Водохозяйственной Комиссии (МКВК) с целью принятия решений по лимитам водопользования для стран бассейна, исходя из запасов трансграничных рек региона.

Январь 1993 г.

Дальнейшим шагом на пути региональной интеграции стала встреча Глав государств Центральной Азии в г. Ташкенте, по итогам которой стороны приняли решение о создании Международного Фонда спасения Арала. Основная цель данной межгосударственной организации – разработка и финансирование экологических и научно-практических проектов и программ, направленных на экологическое оздоровление районов, подвергшихся влиянию Аральской катастрофы, а также на решение социально-экономических проблем региона.

Март 1993 г.

г. Кызыл-Орда. Главами государств Центральной Азии подписано Соглашение о совместных действиях по решению проблем Аральского моря и Приаралья, экологическому оздоровлению и обеспечению социально-экономического развития Аральского региона. В соответствии с названным Соглашением создан Межгосударственный Совет по проблемам бассейна Аральского моря (МГСА) с постоянно действующим Исполнительным Комитетом в г. Ташкенте. В состав МГСА вошли создаваемая Комиссия по социально-экономическому развитию, научно-техническому и экологическому сотрудничеству, преобразованной в 1995 г. в Комиссию по устойчивому развитию (КУР) и Межгосударственная Координационная Водохозяйственная Комиссия (МКВК), действующая в соответствии с Соглашением, подписанным 18 февраля 1992 года в г. Алматы.

Июнь 1993 г.

Послание Президента Республики Казахстан Н.Назарбаева Главам 32 государств мира с просьбой оказания содействия и поддержки МФСА по смягчению последствий Аральского кризиса.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МФСА

- Основными направлениями деятельности МФСА являются:
- содействие дальнейшему оздоровлению экологической и социально-экономической обстановки в регионе;
 - обеспечение нормальных условий жизни населению, проживающему в бассейне Аральского моря.

СТРУКТУРА МФСА

Президентом МФСА избирается Глава государства ЦА той страны, на территории которой дислоцируется Фонд.

Правление МФСА состоит из пяти человек - заместителей Премьер - министров стран - учредителей.

В состав **Ревизионной комиссии** делегируется по одному представителю на уровне заместителя руководителя финансового органа страны - учредителя.

Председатель Исполкома МФСА назначается Президентом МФСА по согласованию с другими Главами государств.

В состав **Исполкома** делегируется по 2 представителя Правительств стран - учредителей.

Филиалы Исполкома МФСА находятся на постоянной основе в странах-учредителях: в Республике Казахстан, Алматы – Исполнительная дирекция; в Кыргызской Республике, Бишкек – Исполнительная дирекция; в Республике Таджикистан, Душанбе – филиал; в Туркменистане, Дашогуз – филиал; в Республике Узбекистан, Ташкент - Агентство проектов МФСА и Нукус – филиал.

Межгосударственная Координационная Водохозяйственная Комиссия (МКВК) с подразделениями (Секретариат, Научно-информационный центр, БВО «Сырдарья» в г.Ташкенте и БВО «Амударья» в г. Ургенче).

Комиссия по устойчивому развитию (КУР) с подразделениями (Секретариат, Научно-информационный центр в г. Ашгабате).

Президентами Фонда в разные годы являлись:

- 1993-1997гг. Президент Казахстана Н.А.Назарбаев
- 1997-1999гг. Президент Узбекистана И.А.Каримов
- 1999-2002гг. Президент Туркменистана С.Ниязов
- 2002-2008гг. Президент Таджикистана Э.Рахмон
- 2008-по настоящее время Президент Казахстана Н.А.Назарбаев

В целом в рамках указанных Программ для решения проблем Приаралья в 2004-2009 годах из республиканского бюджета выделены около 53 млрд. тенге.

В казахстанской части бассейна Аральского моря, при поддержке и содействии Всемирного Банка, ПРООН, ЮНИСЕФ, ЮСАИД, ОБСЕ, ТАСИС и других международных организаций, осуществлен целый ряд проектов, направленных на решение экологических проблем и социального развития бассейна. В рамках Комплексных Программ и Программы бассейна Аральского моря (ПБАМ) в казахстанской части Приаралья реализованы:

1. Крупномасштабный национальный Проект «Регулирование русла реки Сырдарья и сохранение северной части Аральского моря (РРССАМ – 1 фаза)», стоимостью 85,8 млн. долларов США

В результате реализации проекта достигнуто:

- увеличение пропускной способности русла реки Сырдарья от 350 до 700 м. куб. сек;
- сохранение Северной части Аральского (Малого) моря, как географического и климато-образующего объекта, что позволило:
 - поднять уровень воды Малого моря с 39,90 до 42 м БС;
 - увеличить площадь моря с 2414 до 3262 кв. км, то есть прирост составил 848 кв. км. или 34%;
 - увеличить объем воды с 15,6 до 26,7 куб. км, соответственно на 11,1 куб. км или более 70%;
 - создать благоприятные условия для разведения и промысла ценных пород рыб, а также восстановления биоразнообразия;
- устойчивое водоснабжение ирригационных и озерных систем;
- безопасность эксплуатации Шардаринской плотины и стабилизации режима работы Шардаринской ГЭС;
- улучшение экологической и социально-экономической ситуации региона и населения Приаралья.

2. Отраслевая программа «Питьевая вода» на 2002-2010 годы

В регионе Приаралья были построены и реконструированы более 195 км водопроводной сети. Завершено строительство таких крупных магистральных водопроводов, как Арало-Сарыбулакский (4 очередь), Жиделинский, Кентау-Туркестанский. Завершена реконструкция линии Арало-Сарыбулакского группового водопровода с укладкой 22 км труб из чугуна.

3. Государственная программа развития образования в Казахстане

В 2005-2011 годы в Приаралье завершено строительство 21 объекта образования.

4. Государственная программа реформирования и развития здравоохранения Казахстана

В 2004-2008 годы в Приаралье завершено строительство 16 объектов здравоохранения.

Фонд в своей деятельности поддерживает диалог, взаимопонимание, решает многие экологические, водные и социально-экономические проблемы в бассейне Аральского моря. За годы своего существования МФСА и его организации стали платформой для переговорного процесса между странами, разработки двух- и многосторонних документов. Были приняты ряд договоров и соглашений о сотрудничестве в сфере вододелия, совместного управления, использования и охраны водных ресурсов региона, реализованы две Программы действий в бассейне Аральского моря (ПБАМ-1, ПБАМ-2) в 1995-2010 гг. и начата реализация третьей Программы (ПБАМ-3) на период 2011-2015 гг.

Январь 1994 г.

г. Нукус. Главы государств Центральной Азии утвердили «Программу конкретных действий по улучшению экологической обстановки в бассейне Аральского моря на ближайшие 3-5 лет» (ПБАМ-1). Данным документом предусматривалась реализация 10 приоритетных направлений по выработке общей стратегии вододелия, разработке унифицированной системы учета водных ресурсов, улучшению качества воды, созданию искусственно обводненных зон, а также усилению мероприятий социальной направленности, придав особое значение борьбе с бедностью и обеспечению устойчивого развития региона.

Сентябрь 1995 г.

На Международной конференции, организованной ООН, по устойчивому развитию государств бассейна Аральского моря принята Нукуская декларация государств Центральной Азии и международных организаций.

Февраль 1997 г.

Проведено реформирование структуры и уставных документов МФСА. Главами государств принята новая схема управления МФСА, в соответствии с которой, Межгосударственный совет был упразднен, а Правление, Исполком МФСА, МКВК и КУР были переданы в состав МФСА. Исполком МФСА на ротационной основе стал размещаться в стране, председательствующей в МФСА (организационная структура МФСА приведена в приложении).

Главами государств Центральной Азии была принята Алматинская декларация.

1998-2003 гг.

Реализован региональный многокомпонентный проект GEF «Управление водными ресурсами и окружающей средой в бассейне Аральского моря», накоплен богатый архив и база данных по региональным и национальным водным ресурсам государств Центральной Азии.

Апрель 1999 г.

Подписано Соглашение между Правительством Республики Казахстан, Правительством Кыргызской Республики, Правительством Республики Таджикистан, Правительством

Туркменистана и Правительством Республики Узбекистан о статусе МФСА и его организаций.

Приняты Ашгабатская декларация и совместное Заявление Глав государств Центральной Азии по вопросам восстановления экосистемы бассейна Аральского моря.

Приняты Решения Глав государств об избрании Президента МФСА, «О деятельности МФСА в 1997-1999 гг. и мерах по поддержке приоритетных проектов», «Об утверждении Положения о Международном Фонде спасения Арала и Соглашения о статусе МФСА и его организаций».

Октябрь 2002 г.

Главами государств Центральной Азии:

- принята Душанбинская декларация;
- одобрены «Основные направления Программы конкретных действий по улучшению экологической и социально - экономической обстановки в бассейне Аральского моря на период 2003-2010 гг.» (ПБАМ-2). Документом предусматривалась реализация 14 направлений, среди которых – разработка согласованных механизмов управления водными ресурсами, реабилитация водохозяйственных объектов, совершенствование системы мониторинга окружающей среды, борьба со стихийными бедствиями и опустыниванием, разработка концепции устойчивого развития и др.

2002 г.

Завершена реализация «Программы конкретных действий по улучшению экологической обстановки в бассейне Аральского моря на ближайшие 3-5 лет» (ПБАМ-1).

2003г.

Правлением МФСА утверждена «Программа конкретных действий по улучшению экологической и социально - экономической обстановки в бассейне Аральского моря на период 2003-2010 гг.» (ПБАМ-2).

Август 2003 г.

Генеральной Ассамблеей ООН объявлены Международный год пресной воды (2003г.) и Международное десятилетие действий «Вода для жизни» 2005-2015гг.

Заключены Меморандумы о взаимопонимании между МФСА, Европейской Экономической Комиссией ООН, Экономической и Социальной Комиссией ООН для Азии и Тихого Океана, между IWMИ и ИК МФСА, между ИК МФСА и ИК СНГ, между ИК МФСА и ЕАБР, Протокол о взаимодействии ИК МФСА и СИК ЕврАзЭС.

Декабрь 2008 г.

Принята Резолюция ООН о предоставлении МФСА статуса Наблюдателя в Генеральной Ассамблее ООН.

Апрель 2009 г.

г. Алматы. Состоялся Саммит Глав государств Центральной Азии по проблемам бассейна Аральского моря. По итогам встречи принято Совместное Заявление Глав государств-учредителей Международного Фонда спасения Арала. В данном Заявлении стороны отметили позитивное значение МФСА, деятельность которого позволяет координировать и решать принципиальные вопросы сотрудничества по преодолению последствий Аральского кризиса, содействовать сотрудничеству с учреждениями системы ООН, другими международными организациями. Исполкому МФСА, совместно с МКВК, МКУР с привлечением национальных экспертов и доноров, поручено разработать Программу действий по оказанию помощи странам бассейна Аральского моря на период 2011-2015 годы (ПБАМ-3).

Апрель 2010 г.

Аральское море посетил Генеральный секретарь ООН Пан Ги Мун. В ходе встреч с руководством стран бассейна Аральского моря он особое внимание уделил проблемам безопасности и экологии региона. Генеральный секретарь ООН подчеркнул, что создание МФСА является идеальным инструментом поддержки социально-экономического развития всех стран Центральной Азии, а также выразил надежду, что в будущих решениях по Аральскому морю будет учитываться нарастающая угроза, связанная с изменением климата, пообещал оказывать широкую помощь по линии ООН.

Май 2012 г.

Правлением МФСА утверждена «Программа действий по оказанию помощи странам бассейна Аральского моря на период 2011-2015 гг.» (ПБАМ-3). Документ включает 4 направления:

- комплексное использование водных ресурсов;
- экологическое измерение;
- социально-экономическое измерение;
- совершенствование институционально-правовых механизмов.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ФОНДА В КАЗАХСТАНСКОЙ ЧАСТИ ПРИАРАЛЬЯ

В начале 90-х годов казахстанская часть Приаралья была объявлена зоной экологического бедствия. В 1992 году был принят Закон «О социальной защите граждан, пострадавших вследствие экологического бедствия в Приаралье», согласно которому близлежащие к Аральскому морю территории были поделены на три зоны проживания:

- экологической катастрофы;
- экологического кризиса;
- экологического предкризисного состояния.

Людей, проживающих в регионе, в зависимости от экологической зоны, законодательно наделили компенсациями и льготами.

В Республике Казахстан приняты Программы по комплексному решению проблем Приаралья на 2004-2006 гг. и 2007-2009 гг.